

Tillsammans får idrotten ett lyft

- idrottslärarens och idrottsledarens inställning till
samverkan inom Idrottslyftet

Dennis Acson

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 35:2010

Lärarprogrammet 2008-2011

Seminariehandledare: Leif Yttergren

Examinator: Jane Meckbach

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar:

Syftet med den här studien var att i ett mångkulturellt område undersöka idrottslärarens och idrottsledarens inställning till samverkan inom Idrottslyftet. Frågeställningar var följande:

1. Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsläraren med samverkan?
2. Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsledaren med samverkan?

Metod

Undersökningens underlag bestod av intervjuer vilka har studerats med en kvalitativ metod. Urvalet utgjordes av tre idrottslärare och tre idrottsledare verksamma i mångkulturella områden. Materialet transkriberades och analyserades utifrån ad hoc-metoden.

Resultat

Idrottslärarna ser samverkan som ett sätt att ge elever möjlighet att komma i kontakt med föreningsidrotten. Svårigheter som idrottslärarna upplevde där brister finns berör ledarbiten. Idrottsledarna ser samverkan som en möjlighet att möta och rekrytera barn i deras föreningsverksamhet. De ser samverkan som ett sätt för barnen att komma i kontakt med idrotten. Svårigheter som idrottsledarna nämnde gällde sådant som berör planering och tidsramar.

Slutsats

Både idrottslärarna och idrottsledarna är generellt positiva till samverkan. Samverkan fyller en funktion och anses ha ett stort värde för de barn som inte har habitus att vara fysiskt aktiva på fritiden och/eller som har svårt att få kontakt med idrottsföreningarna. Samverkan fyller dessutom en funktion hos idrottsföreningar eftersom detta leder till nyrekryteringar i deras verksamhet. Eleverna och idrottsföreningarna vinner alltså på samverkan vilket blir ett lyft för idrotten. Men både idrottslärarna och idrottsledarna anser att det finns brister med systemet. Brister som är kopplade till de tidsramar som tillåts inom samverkan.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Introduktion.....	3
1.2 Bakgrund.....	4
1.2.1 Riksidrottsförbundet och Idrottslyftet.....	4
1.2.2 Stockholms Idrottsförbund.....	5
1.2.4 Definition av ett mångkulturellt område.....	5
1.3 Tidigare forskning.....	6
1.3.1 SIF:s utvärdering av Handslaget.....	6
1.3.2 När fälten korsas.....	7
1.3.3 Idrottsledaren som dörröppnare.....	8
1.3.4 Handslaget mot integration och mångfald.....	8
1.3.5 Idrottsrörelsen och idrottsläraren.....	9
1.5 Syfte och frågeställningar.....	10
1.4 Teoretisk utgångspunkt.....	10
1.4.1 Fält.....	10
1.4.2 Kapital.....	11
1.4.3 Habitus.....	12
2. Metod.....	13
2.1 Datainsamlingsmetod.....	13
2.2 Urval.....	13
2.3 Procedur och bearbetning.....	14
2.4 Reliabilitet och validitet.....	14
3 Resultat.....	16
3.1 Idrottslärarnas och idrottsledarnas bakgrund.....	16
3.2 Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsläraren med samverkan?.....	17
3.3 Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsledaren med samverkan?.....	22
3.4 Sammanfattning.....	28
4. Diskussion.....	30
4.1 Idrottslärarnas inställning till samverkan.....	30
4.2 Idrottsledarnas inställning till skolsamverkan.....	31
4.3 Kopplingen till Bourdieus teori.....	33
4.4 Slutsats.....	34
4.5 Vidare forskning.....	35
Käll- och litteraturförteckning.....	36

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Intervjuguide

1. Inledning

1.1 Introduktion

Intresset för att delta i föreningsidrotten är stort och den är populäraste fritidsaktiviteten bland barn och ungdomar. En studie visar att över hälften av barn i mellanstadiet är aktiva medlemmar i en idrottsförening.¹ Det har även visat sig att fysisk aktivitet och att vara aktiv medlem i en idrottsförening är kopplad till förutsättningarna inom ens sociala miljö.²

För att skapa förutsättningar för barnen/elever att möta idrottsföreningar har idrottsrörelsen, i synnerhet Riksidrottsförbundet, en uttalad strategi kallad Idrottslyftet. Bland syften med Idrottslyftet är att ge idrottsföreningar en möjlighet att samverka med skolorna för att kunna nå ut med sin idrott till flera.³ Att den här möjligheten finns är enligt min mening, som blivande idrottslärare, ett positivt inslag i skolans uppgift när det gäller barns fysiska hälsa. Jag har dessutom ett stort engagemang inom föreningsidrotten och anser att en skolsamverkan är ett välkommet tillskott till idrottsföreningars verksamhet. För att testa mina hypoteser om samverkan vill jag med den här studien få en inblick i vad verksamma idrottslärare och idrottsledare anser om samverkan. Jag tror även att en idrottslärares inställning till samverkan skiljer sig från en idrottsledare. Huruvida det finns skillnader i deras inställning gör jag även ett försök att redogöra dessa.

Huvudsyftet med skolsamverkan inom Idrottslyftet är att locka fler till idrotten, riktad mot de inaktiva barn och ungdomar och de som inte har hittat till föreningsidrotten än. Därmed ansåg jag att det skulle vara intressant att basera uppsatsen på multikulturella områden där majoriteten av barn och ungdomar är fysiskt inaktiva.⁴

---

¹ Ulf Blomdahl & Stig Elofsson, *Hur många motionerar/idrottare för lite och vilka är dom?: en studie av den unga befolkningen i Stockholm, Haninge, Helsingborg, Jönköping och Lidingö*, (Stockholm: Idrottsförvaltningen, Forskningsenheten, 2006)

² Lars-Magnus Engström, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS-förlag, 1999)

³ Riksidrottsförbundet: <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Idrottslyftet/>, 2010-07-06 (acc.2010-10-13)

⁴ Bengt Larsson, *Ungdomarna och idrotten: tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer*, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, (Diss. Stockholm : Stockholms Universitet, 2008), s.111 ; Blomdahl & Elofsson,

1.2 Bakgrund

Som bakgrund redogör jag kort om Idrottslyftet och organisationerna bakom den samt min definition av ett mångkulturellt område.

1.2.1 Riksidrottsförbundet och Idrottslyftet

Riksidrottsförbundet (RF) är den svenska idrottsrörelsens huvudorganisation och huvudansvarig för Idrottslyftet.⁵ I organisationen verkar 70 specialidrottsförbund och 21 distriktsförbund. Inom varje distriktsförbund finns dessutom lokala specialidrottsförbund. De främsta uppgifterna som RF har är att stötta de olika förbunden, företräda idrottsrörelsen i kontakter med myndigheter och politiker samt ansvara för riktlinjerna gällande finansiering, organisationsformer och kommunikation. Det som utgör den största delen av idrottsrörelsen är barn- och ungdom och motions- och breddidrotten. Därför är RFs viktigaste ansvar att utforma det så kallade lokala aktivitetsstödet⁶ som är avsett för att stödja idrottsföreningarna med ekonomiska medel för deras ungdomsverksamhet.

Idrottslyftet, som är en efterföljare till Handslaget, startade 1 juli 2007 och är en regeringsfinansierad satsning på den svenska barn- och ungdomsidrotten.⁷ Satsningen sträcker sig över en fyraårsperiod och regeringen avsätter 500 miljoner kronor varje år. Syftet med Idrottslyftet, liksom Handslaget, är att få fler barn och ungdomar att börja idrotta i föreningsidrotten och genom ekonomiskt stöd ge idrottsföreningarna möjligheten att utveckla sin verksamhet.⁸ Därför riktar skolsamverkan inom Idrottslyftet först och främst till de yngre årskurserna.

Idrottslyftet innefattar olika riktlinjer. En av riktlinjerna är att ge idrottsföreningar och skolor möjlighet att tillsammans samverka och utveckla metoder och former för att aktivera eleverna mera. Samverkan skall även vara beslutad av föreningens styrelse samt av skolledningen och rektorn på den aktuella skolan. Verksamheten inom samverkan ska dessutom genomföras i närheten av skolan och under den samlade skoldagen och det förutsätter att en fortsatt verksamhet hos idrottsföreningarna ska kunna erbjudas till eleverna efter skolans slut.

---

⁵ Riksidrottsförbundet: <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Om-Riksidrottsforbundet/>, 2010-05-07 (acc.20101013)

⁶ Riksidrottsförbundet: <http://www.rf.se/Ekonomi--Bidrag/LOK-stod/>. (2010-10-13)

⁷ RF: <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Idrottslyftet/>, 2010-07-06 (acc.2010-10-13)

⁸ RF: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_2870/ImageVaultHandler.aspx (acc.2010-10-13)

1.2.2 Stockholms Idrottsförbund

Stockholms Idrottsförbund (SIF) är landets största distriktsidrottsförbund.⁹ I distriktet verkar cirka 3000 idrottsföreningar fördelade på 22 kommuner inom Stockholmsregionen. SIF:s uppgift är att skapa förutsättningar för idrotten inom distriktets ramar och ansvarar även för Idrottslyftet i Stockholmsregionen.

Målet med Idrottslyftet är:

- Ge barn och ungdomar en chans att välja en idrott som passar dem.
- Skapa ett bestående intresse för den egna idrottsaktiviteten hos fler unga människor.
- Utveckla nätverk för långsiktigt samarbete mellan idrottsrörelsen, skolan och förvaltningen i varje kommun i distriktet och i varje stadsdel i Stockholms stad.
- Erbjud skolorna möjligheten att skapa fler tillfällen för eleverna att få tillgång till daglig fysisk aktivitet genom idrottsaktiviteter.¹⁰

Inom Idrottslyftet är distriktet indelade i 39 så kallade nätverk och utgörs av de olika stadsdelarna inom Stockholms stad och dess närkommuner.¹¹ Inom varje nätverk verkar representanter från skol-, idrotts- och stadsdelsförvaltning och minst tre idrottsföreningar ska vara representerade. En huvudansvarig för de inblandade föreningarna finns också som har sin uppgift att organisera och fungera som en länk mellan de inblandade föreningarna och skolorna.

1.2.4 Definition av ett mångkulturellt område

Min tolkning och definition av ett mångkulturellt område är inspirerat av Nationalencyklopedin och innebär: ett område där det bor människor med olika kulturella bakgrund.¹²

---

⁹ Stockholms Idrottsförbund: <http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3944>, 2010-03-29, (acc.101013)

¹⁰ SIF: <http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3960>, 2010-03-29, (acc.101013)

¹¹ SIF: <http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3960>, 2010-06-01, (acc.101013)

¹² Mångkulturalism. <http://www.ne.se/sve/mångkulturalism>, Nationalencyklopedin, hämtad 2010-11-19.

1.3 Tidigare forskning

Riksidrottsförbundet (RF) har i samarbete med Centrum för idrottsforskning (CIF) publicerat flertalet utvärderingsrapporter om Handslaget åren mellan 2004-2007.¹³ Av de 23 utvärderingsrapporter som publicerades valde jag att belysa de jag tyckte hade en anknytning till min studie. Jag presenterar även Stockholms Idrottsförbundets (SIF) utvärderingsrapport av Handslaget inom Stockholmsregionen.

Samverkan mellan idrottsrörelsen/idrottsförening och skola är ingen ny företeelse. Jag presenterar därför en studie om hur samverkan har utvecklats och om idrottsrörelsens inflytande på idrottsämnet och idrottslärares yrkesroll.

1.3.1 SIF:s utvärdering av Handslaget

Stockholms Idrottsförbund har publicerat en utvärdering av Handslaget åren mellan 2004-2007.¹⁴ Utvärderingen är baserad bland annat på rapporter från de berörda idrottsföreningarna inom distriktet. I den här utvärderingsrapporten redogörs för vad idrottsföreningarna, skolorna, kommunerna och barnen har vunnit på samverkan samt statistik som visar de förändringarna som har skett i samband med Handslaget.

Vad som framgår i utvärderingen är att Handslaget har varit framgångsrikt på olika plan och har nått de målen som man har satt upp. Bland de målen som har uppnåtts är att idrottsföreningarna har fått möjligheten att visa och presentera sina idrotter vilket har medfört att deras idrott har blivit tillgängliga för fler och idrottsföreningarna har fått möjligheten att rekrytera in barnen i deras verksamhet. För skolorna har det inneburit att de har kunnat erbjuda eleverna mer fysisk aktivitet och att eleverna har fått möjligheten att få prova på olika idrotter.

Enligt statistik som framkom i utvärderingen har ungefär 3000 nya barn anslutit sig varje år mellan år 2004 och 2007 som nya medlemmar till de olika föreningarna. En förklarande orsak till det tycks vara att barnen har hittat idrotter och andra roliga sätt att röra på sig som de annars inte skulle ha haft en möjlighet till eller inte kände till att det slags verksamhet fanns i närområdet. Trots det stora genomslaget bland föreningarna och skolorna att skapa ett

---

¹³ Riksidrottsförbundet: <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Idrottslyftet/Handslaget/>

¹⁴ Stockholms Idrottsförbund: <http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3960>

samarbete parterna emellan har det funnits brister och hinder. Bland bristerna var det ett faktum att det fanns en regional skillnad gällande förutsättningar.

1.3.2 När fälten korsas

Hur samverkan mellan idrottsföreningar och skolor inom Handslaget har fungerat inom Malmö kommun redogör Tomas Peterson för i sin utvärderingsrapport.¹⁵ Grundfrågorna för den här rapporten handlar om i vilken utsträckning föreningarna har gjort det som de angav i sin ansökan och om Handslaget har bidragit till att öka möjligheterna för att aktivera barn och ungdomar som inte redan är fysiskt aktiva.¹⁶

Det mest vanliga motivet för idrottsföreningarna att starta en samverkan var att idrottsföreningen såg det som en insats för att hjälpa skolorna att få barn och ungdomar att bli mer fysiskt aktiva. Men enligt rapporten har det visat sig att det har varit svårt att bedöma om det har ökat möjligheten att aktivera de inaktiva barnen och ungdomarna. Det som framgick var att endast två av de utvärderade projekten ansåg att samverkan ledde till en ökad aktivitet och att de lyckades nå de inaktiva.

Om samverkan sedan ledde till nyrekrytering till föreningarna visade det även sig att föreningarna inte fick den ökning av nya medlemmar som de trodde. En förklaring till detta ansågs vara att skolan bestämde vilka klasser som ska vara med och delta på de aktiviteter som erbjuds. En annan förklaring tycks vara svårigheten med att förändra attityden hos de inaktiva. Peterson ställer sig därför tveksamt till att de som tackat nej till föreningsidrott och skolidrott kan nås med hjälp av mer föreningsidrott under skoltid.¹⁷

Peterson anser också att idrottsrörelsen och idrottsundervisningen i skolan bygger på två olika förutsättningar.¹⁸ På grund av olikheterna gör att det får konsekvenser och problem kan uppstå när idrottsrörelsen engagerar sig i skolidrotten. För att förklara dessa olikheter kopplar Peterson till sociologen Pierre Bourdieus teoribegrepp.¹⁹

---

¹⁵ Tomas Peterson, *När fälten korsas. Om handslagsprojekt på skoltid*, Handslagsrapport 2007:18, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007)

¹⁶ *Ibid.*, s.14

¹⁷ Peterson, s.31

¹⁸ *Ibid.*, s.36

¹⁹ *Ibid.*, s.11

1.3.3 Idrottsledaren som dörroppnare

Hur idrottsledare agerar i rollen som dörroppnare i och med deras förenings samverkan med skolorna är huvudsyftet med Britta Thedin Jakobssons och Karin Redelius utvärderingsrapport om Handslaget. Rapporten är baserad på intervjuer med 20 idrottsledare inom fyra olika idrotter som presenterade 17 olika föreningar. De centrala frågorna är riktade mot ledarnas didaktiska överväganden när de genomför och organiserar aktiviteten.²⁰ Det som framgick i rapporten var att många av idrottsledarna inte la så stor vikt vid att informera och förklara hur idrotten går till eller vad som är av vikt att kunna.²¹ Idrottsledarna var istället mån om att aktiviteten skulle organiseras som det bedrivs under föreningens ordinarie träning. En förklaring till detta ansågs vara att idrottsledarna vill att barnen ska få känna till den typen av träning för att de ska vilja fortsätta inom föreningen.²² Dock var idrottsledarna måna om att använda sig av lekfulla och enkla övningar för att barnen de mötte ansågs inte vara mogna för avancerade övningar.

I rapporten konstateras även att tack vare Handslaget har idrottsföreningarna fått möjligheten att samverka med någon skola.²³ Hur samverkans utformning har sett ut varierade men grundförutsättningen var att en idrottsledare från någon idrottsförening kommer till skolan och håller i en idrottsaktivitet.

1.3.4 Handslaget mot integration och mångfald

Suzanne Lundvall redogör i en utvärderingsrapport om Handslaget en analys av de Handslagsprojekten som är riktade mot integration och mångfald. En rapport som är baserad på en textanalys av samtliga projektansökningar från företrädare för föreningar och en intervjustudie bland projektledare, deltagare, föräldrar och tränare.²⁴

Vad Lundvall kom fram till var att idrottsföreningarnas syfte med projekten var att bjuda in till en arena som bygger på en gemensam värdegrund, ett socialt utbyte och möjligtvis en

---

²⁰ Britta Thedin Jakobsson & Karin Redelius, *Idrottsledare som dörroppnare- Handslaget, ledarskap och känslan av sammanhang*, Handslagsrapport 2007:19, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007) s.8

²¹ Ibid., s.18

²² Ibid., s.20

²³ Ibid., s.14

²⁴ Suzanne Lundvall, *Handslagens speciella insatser med inriktning mot mångfald och integration- en kvalitativ studie*, Handslagsrapport 2007:13, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007)

ingång till det svenska samhället.²⁵ En arena där idrotten blir ett redskap och en bro för att bygga sociala nätverk. Det var även tydligt att i ansökningarna framträdde en bild av att idrotten fyller en funktion i områden som projekten är tänkta att beröras och att det ska leda till att skapa en meningsfull fritid för unga i dessa områden. Det framträdde även i flera ansökningar om att föreningarna har svårt att rekrytera invandrare i sina verksamheter därmed anledningen till en projektansökan.

I intervjuerna fann Lundvall att samtliga informanter lyfte fram Handslagsprojektens möjlighet att växa som förening och att dessa var övertygad om att i föreningslivet finns en kraft till förändring och utveckling. Speciellt i utsatta områden där det är brist på föreningsliv och verksamhet för ungdomar. Trots de lovorden om projektens möjligheter framkom det i intervjuerna om problem och hinder kopplad till svårigheten med ledarförsörjningen, planera aktiviteterna och göra sig tillgängliga med sin verksamhet.

1.3.5 Idrottsrörelsen och idrottsläraren

Samverkan mellan skolan och idrottsrörelsen, i synnerhet Riksidrottsförbundet (RF), är ingen ny företeelse och båda parter har påverkat varandra på olika sätt. Hur samverkan har sett ut, påverkat och utvecklat idrottsrörelsen, idrottsämnet och idrottslärarrollen redogör Eva Olofsson för i sin studie. En studie som är baserad på textanalyser av läroplaner från Skolverket och olika dokument från RF.²⁶

Det Olofsson kunde konstatera i sin studie är att idrottslärarens roll har förvandlats från att vara instruktören och rekryteraren till dagens roll som hälsofrämjaren. En förvandling som skedde i samband med att Skolverket, med viss influens från RF, styrde om och ändrade i läro- och kursplanerna för idrottsämnet.

Det som framgick i Olofssons studie är att redan i slutet av 1960-talet hade idrottsledare och instruktörer från den lokala idrottsföreningen engagerat sig i skolidrotten. En samverkan som skedde i samband med att ett nytt skolämne introducerades kallad "Fritt val arbete". Ämnet krävde att läraren skulle ha specialkompetens inom specifika idrotter vilket ledde till att skolorna blev tvungna att engagera idrottsledare och externa instruktörer. Utvecklingen ledde

---

²⁵ Lundvall, s.13

²⁶ Eva Olofsson (2007), "The Swedish Sports Management and the PE Teacher 1940-2003: From supporter to challenger", *Scandinavian Journal of Educational Research*, 51:2, sid.163-183

fram till att idrottsrörelsen, med RF i spetsen, kunde utveckla sin verksamhet så att idrottslärarrollen ansågs nu vara rekryteraren som skulle slussa in eleverna till idrottsrörelsen och förbereda dem för att kunna delta i föreningsidrotten.

Olofsson redogör för att idrottslärarens roll idag är att främja hälsa och fysisk aktivitet. Det har sin bakgrund i när RF såg vikten av idrottsämnet i skolan och ansåg att nya läroplaner behövdes för att rädda statusen på ämnet. Ett initiativ togs då som ledde till namnändringen till idrott och hälsa. Skolans ansvar ska nu även vara att få de fysiskt inaktiva att bli fysisk aktiva. Följden av kraven på skolan ledde till att dåvarande utbildningsminister år 2002 startade en utredning som ledde till att Handslaget kunde förverkligas och uppstå år 2004.

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien är att i ett mångkulturellt område undersöka idrottslärarens och idrottsledarens inställning till samverkan inom Idrottslyftet. Frågeställningar är följande:

1. Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsläraren med samverkan?
2. Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsledaren med samverkan?

1.4 Teoretisk utgångspunkt

Som en teoretisk utgångspunkt för att nå en förståelse utgår jag ifrån den franske sociologen Pierre Bourdieus teoribegrepp; habitus, fält och kapital. Dessa teoribegrepp är knutna till varandra och de ska vara till hjälp i analysarbetet och få en förståelse till idrottslärarnas och idrottsledarnas inställning. Förhoppningsvis ska även detta ge en förklaring till de eventuella olikheter och likheter i inställning till samverkan inom Idrottslyftet.

1.4.1 Fält

Bourdieus fältbegrepp kan beskrivas som ”ett system av relationer mellan positioner som innehas av individer med specifika intressen och institutioner som strider om det som är gemensamt”.²⁷ Med en enkel förklaring innebär det att en grupp individer bildar en gemenskap som bygger på likartade värderingar, uppfattningar och intressen.

---

²⁷ Mikael Londos, *Spelet på fältet- relationen mellan ämnet idrott och hälsa i gymnasieskolan och idrott på fritid*, (diss. Malmö; Malmö Högskola, 2010), s.46

Inom fältet som blir ett socialt sammanhang finns det ett gemensamt tycke för vad man anser som viktigt och betydelsefullt. Ett tycke som individerna har enats om och anpassat sig till. Det som kallas det gemensamma inom ett fält kan beskrivas som kapitalet, gruppens kapital. Det gemensamma kan dock inte uppstå utan en strid emellan individernas olika tyckande. Att det blir strider kan förklaras med att fältet är dynamiskt och att det finns värden inom fältet som är dominerande. Striden kan kallas för ett socialt spel inom fältet.²⁸ Ett spel som innebär att relationer mellan positionerna är obestämda och föränderliga. Skolan och föreningsidrotten har två olika utgångspunkter när det gäller syn på barn, idrott och fysisk aktivitet. Tolkningen av läroplanen för idrottsundervisningen och Riksidrottsförbundets verksamhetsidé speglar olika syn på barn och idrott.

1.4.2 Kapital

Bourdieu's kapitalbegrepp utgörs av olika former såsom tillgångar, värden, eller resurser och uttrycks som ett symboliskt och ekonomiskt kapital. Kapital som man antingen kan förvärva eller ära.²⁹ Det utmärkande och betydande i det här sammanhanget och i Bourdieus kapitalbegrepp är det symboliska kapitalet. Ett kapital i form av status, prestige eller livsstil. Vad som sedan betraktas som kapital finner man i de sociala sammanhang där det ackumuleras, överförs och fungerar.³⁰ Det innebär att värderingen av ett kapital uttrycks inom ett fält och ett kapital blir inte en tillgång om inte andra i det sociala sammanhanget uppfattar det som ett värde.³¹

Inom det symboliska kapitalet rymmer även ett så kallat kulturellt kapital som exempelvis akademisk utbildning och ett språkligt kapital som innebär förmågan att tolka koder i ett sammanhang som exempelvis en viss idrott och dess regler och normer.³²

Vad som utgör ett fält består bland annat av de gemensamma värderingar som kan bestå av olika kapitalformer. Eftersom idrottsläraren och idrottsledaren är verksamma i olika fält ska det innebära att dessa värderar olika former av kapital. Olikheter i bådars verksamhetsplaner ska enligt begreppen värdera olika slag av kapital.

---

²⁸ Jan-Eric Ekberg, "Bourdieu och idrottsläraren", *www.idrottsforum.org 050606* (acc. 101013)

²⁹ Donald Broady, *Sociologi och epistemologi- Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*, (Stockholm: HLS Förlag, 1991), s.123

³⁰ Broady, s.135

³¹ Londos, s.48

³² Ibid.

1.4.3 Habitus

Bourdieu definierar sitt habitusbegrepp som ett inbyggt system av dispositioner som får människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen.³³ Dispositioner som har formats och är resultat av sociala erfarenheter och betingelser. Det innebär att vårt habitus präglar våra uppfattningar och handlingar.

Men habitus får inte sitt uttryck om inte detta kopplas i relation till ett socialt sammanhang, ett fält, och i kombination med kapitalformer.³⁴ Därför är det i mötet mellan habitus och sammanhangen som det avgörs hur individerna kommer att handla.³⁵ Vilka kapitalarter som värderas i ett socialt sammanhang, i ett fält, har en grundläggande betydelse hur habitus är formade.³⁶ Är individen exempelvis uppvuxen i en social miljö där bokläsning värderas högre än att vara ute och idrotta påverkar det individens habitus och syn på idrott. Samma princip om det skulle vara det omvända.

Alla människor växer upp i olika sociala miljöer och skillnader i vår habitus kan relateras till sammansättningen av våra nedärvda eller förvärvade kapital.³⁷ Vad idrottsläraren och idrottsledaren värderas som kapital och deras uppfattningar om barn och idrott skulle kunna förklaras med att det har sitt ursprung i deras habitus. Idrottslärarnas habitus har formats av deras uppdrag som lärare medan idrottsledarna skulle då kunna ha föreningsidrottens logik som utgångspunkt för deras habitus.

---

³³ Broady, s.160

³⁴ Londos, s.49

³⁵ Ibid., s.66

³⁶ Broady, s.161

³⁷ Ibid.

2. Metod

2.1 Datainsamlingsmetod

Som insamlingsmetod valde jag att utföra kvalitativa intervjuer. Jag ville få en inblick i verksamma idrottslärares och idrottsledares erfarenheter och därmed ansåg jag kvalitativa intervjuer som ett lämpligt metodval. Att jag begränsade mig till få intervjuer var ett medvetet val. Detta sägs vara att föredra för att undvika att materialet blir för ohanterliga och riskera att inte få en överblick över detaljerna.³⁸

2.2 Urval

De primära intervjupersoner jag var ute efter var idrottslärare som har haft eller har en samverkan med någon idrottsförening i närområdet och idrottsledare vars förening har haft eller har en samverkan med någon skola i närområdet. Dessutom var jag intresserad av att dessa skulle vara verksamma inom mångkulturella områden. Därför var första steget att välja ut områden som passade in i min definition av ett mångkulturellt område. För att ta reda på vilka dessa områden är tog jag del av statistik från Stockholms stad och valde ut de tre områden med högst andel utlandsfödda invånare.³⁹ Dessa områden visade sig vara Rinkeby, Tensta/Spånga och Skärholmen. Vilka skolor och idrottsföreningar som kunde vara aktuella i dessa områden utgick jag sedan efter statistiken som fanns tillgängliga på Stockholms Idrottsförbundets hemsida. Kontaktinformationen till skolorna och föreningar hämtades från deras respektive hemsida och en förfrågan via e-post skickades till de berörda idrottsföreningar samt till skolornas rektorer för att få tillåtelse att få kontakta deras idrottslärare.

Min första tanke om urvalet var att jag skulle koncentrera mig på ett av nätverken och att idrottsläraren och idrottsledaren skulle ha någon koppling till varandra. Men på grund av svårigheter med att få villiga intervjupersoner skickade jag en förfrågan inom ytterligare två nätverk. Så urvalet hämtades från tre olika nätverk utan någon koppling till varandra.

Fem idrottsledare svarade omedelbart att de kunde ställa upp och intervjutillfälle bokades efter en överenskommelse. På grund av en avbokning reducerades intervjuerna till fyra. Bland

---

³⁸ Trost, s.123

³⁹ Befolkningsstatistik: <http://www.uskab.se/index.php/rapportserien-statistik-om-stockholm.html>

rektorerna svarade tio rektorer på min förfrågan varav åtta gav mig tillåtelse att kontakta deras idrottslärare. Kontaktproceduren med dessa lärare resulterade i fyra lärare som var villiga att ställa upp för en intervju och ett intervjutillfälle bokades.

Trots att jag gjorde åtta intervjuer, valde jag att presentera svaren från tre idrottslärare och tre idrottsledare. Mitt motiv till reduceringen var att efter intervjun visade det sig att en idrottslärare inte var skolans egentliga idrottslärare utan var ansvarig och hade hand om skolans idrottsprofil. Intervjun med samma idrottslärare var dessutom den första intervjun och eftersom jag inte gjorde någon pilotintervju blev den en slags pilotintervju och jag tog lärdom av de misstagen jag gjorde. Att en av de fyra idrottsledarna blev bortplockad berodde på att idrottsledarens förening inte har haft någon samverkan med någon skola i mitt geografiska urval. Föreningen är mycket aktiv i samverkan men i fel område.

2.3 Procedur och bearbetning

Intervjuerna varierade mellan drygt 20 minuter till drygt 45 minuter. En intervjuguide utvecklades (bilaga 2). Efter att intervjuerna hade gjorts lyssnade jag igenom inspelningarna ett antal gånger först innan transkriberingen påbörjades. Frågorna var jag inte så noga med att transkribera utan jag koncentrerade mig att ordagrant transkribera svaren från informanterna. För bearbetning och analys av intervjuerna använde jag mig av det så kallade ad hoc-metoden.⁴⁰ En metod som innebär att tolka och få en överblick över svaren så det blir rimligt för mitt syfte och mina frågeställningar.

2.4 Reliabilitet och validitet

En hög grad av reliabilitet förutsätter att mätningen ska vara standardiserad så att en liknande studie ska kunna uppvisa ett liknande resultat. Men en kvalitativ studie förutsätter en låg grad av standardisering därför blir det svårt att nå en hög reliabilitet.⁴¹ Vi har alla olika habitus som förändras hela tiden så att om samma fråga skulle ställas till andra personer även om det sker på ett likartade sätt skulle svaren vara olika ändå. Vilket kan påverka reliabiliteten. Det som kan påverka reliabiliteten skulle även kunna vara att jag utgick ifrån min egen tolkning av svaren. Att jag inte skulle varit tillräckligt objektivt. Kvalitativa studier handlar om tolkningar vilket innebär att jag inte kan vara säker på att informanterna uppfattade min fråga

---

⁴⁰ Steinar Kvale, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, (Lund: Studentlitteratur, 1997), s. 184

⁴¹ *Ibid.*, s. 112

på rätt sätt. Jag är även medveten om risken att om min studie skulle göras på andra idrottsledare och idrottslärare skulle det uppvisa ett annat resultat.

I en kvalitativ metod deltar jag som intervjuare i en dubbelinriktad kommunikation.⁴² Detta innebär att intervjuaren inte strävar efter att hålla avstånd och minimera sin påverkan utan tvärtom. Man vill komma nära och observera utifrån den intervjuades perspektiv. Med den inblicken jag har inom båda fälten kände jag att det underlättade att sätta sig in i den intervjuades perspektiv.

Vad som kan förstärka min studies validitet är mitt urval av informanter. Informanterna hade liknande bakgrund där alla är verksamma idrottslärare och idrottsledare som har erfarenhet av en samverkan inom Idrottslyftet. Eftersom det är bara sex intervjuer som jag redovisar kan jag bara utgå ifrån vad informanterna valde att framhålla. Dessutom blir resultaten av min egen tolkning och föreställning över deras erfarenheter och inställning.

---

⁴² Hassmén & Hassmén, s.105

3 Resultat

Resultatet redogörs utifrån mina frågeställningar som löpande text med inslag av citat. Svaren från de tre idrottslärarna och de tre idrottsledarna redovisas vid varje frågeställning följt av en kort sammanfattning. Inledningsvis redogör jag för en kort sammanfattning om idrottslärarnas och idrottsledarnas bakgrund.

3.1 Idrottslärarnas och idrottsledarnas bakgrund

Av etiska skäl benämner jag framöver mina informanter som Idrottslärare A, B och C samt Idrottsledare A, B och C.

Idrottslärare A

En manlig lärare i 20-årsåldern och har jobbat som lärare i idrott och hälsa på skolan i tre år. Har examen från Lärarhögskolan i Stockholm och undervisar i idrott från årskurs 1 upp till årskurs 6. Läraren är dessutom aktiv som idrottsledare inom föreningsidrotten på fritiden.

Idrottslärare B

En kvinnlig lärare i 40-årsåldern och har jobbat på skolan i ungefär nio år. Innehar en lärarexamen från utlandet och undervisar i idrott och hälsa mestadels på högstadiet och delvis på mellanstadiet. Efter 10 år som lärare idrott och hälsa håller hon på att vidareutbilda sig i ytterligare ett annat ämne. Läraren har tidigare varit tävlingsaktiv inom föreningsidrotten.

Idrottslärare C

En manlig lärare i 40-årsåldern och har jobbat som lärare i idrott och hälsa på skolan i sju år. Läraren har examen från Lärarhögskolan i Stockholm och undervisar endast i idrott och hälsa i låg- och mellanstadiet. Läraren har inte alltid varit lärare utan jobbat inom skolan på olika sätt sedan i början av 1980-talet. Han är även aktiv som idrottsledare inom föreningsidrotten.

Idrottsledare A

En man i 60-årsåldern och är den nuvarande ordföranden i sin förening. Han har verkat i föreningen på olika sätt sedan 1970-talet. Förutom sitt ordförandeskap har han en betydande roll och ansvar i föreningens olika projekt inom Idrottslyftet samt inom det nätverk som föreningen är knuten till. Han har studerat på eftergymnasial nivå men inom annat

yrkesområde än idrott. Dock har han gått diverse utbildningar inom de olika idrottsförbunden. Han saknar arbetserfarenhet inom skolväsendet.

Idrottsledare B

En man i 18-årsåldern som är både tränare och aktiv idrottare i sin förening. Vid sidan om sitt föreningsengagemang studerar han på eftergymnasial nivå. Han har varit verksam i föreningen i drygt två år och är delvis ansvarig för hans förenings skolprojekt inom Idrottslyftet. Han saknar tidigare arbetserfarenheter inom skolväsendet.

Idrottsledare C

En man i 20-årsåldern. Han har examen från tränarutbildningen på Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm och jobbar både som kanslist och idrottsledare i föreningen. Han har även hand om sin förenings olika projekt inom Idrottslyftet. Han har flerårig erfarenhet som idrottsledare från olika föreningar och har tidigare arbetat som lärarassistent och fritidspedagog.

3.2 Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsläraren med samverkan?

Idrottsläraren A

Skolornas utformning av samverkan varierade. I skolan där Idrottsläraren A arbetar erbjuds, sedan två år tillbaka, eleverna olika aktiviteter inom Idrottslyftet varje skoldag. Vad det är för aktiviteter som erbjuds sker i samråd mellan skolan och idrottsföreningarna inom nätverket. Skolan väljer sedan fritt ut vilka årskurser som ska ha viss aktivitet under en viss period. Dock är aktiviteterna frivilliga. Skolan informerar bara att vissa årskurser har möjligheten att vara med i aktiviteten men endast i syftet att informera eleverna.

Läraren är positiv inställd till skolans samverkan med idrottsföreningar och tycker att det är väldigt bra och tacksam för att samverkan finns. Skolans motiv till samverkan är:

Vi vill öka elevers fysiska rörelse på fritiden. Alltså efter skoltid. Vi vill alltså...
Väldigt bra att våra elever får möjlighet att få extra idrott. Extra aktivitet på fritiden så vi var väldigt tacksamma att vi kunde få hit dem.

Och det var väldigt uppskattad av både bland föräldrar och elever att det fanns nåt erbjudande efter skoltid.

Han har inget emot att idrottsföreningar är i skolan och anser att samverkan är till för elevernas bästa. Han ser en stor vinning för elever om dessa får en möjlighet att bli rekryterad in till föreningsidrotten. Han menar att istället för att eleverna ska gå hem efter skolan och spela data så har de någon aktivitet att göra istället. Dessutom en aktivitet som ska få dem att må bättre.

Just att eleverna är fysiskt aktiva på fritiden anser han att skolan har att vinna på då de får som han själv säger hälsosammare elever. Dessutom anser läraren att det underlättar för honom som lärare och hans undervisning. Spelar eleverna exempelvis fotboll på fritiden har elever med sig grunderna och han får ”duktigare elever”. Dock inte bara duktig på det sportsliga planet utan även på uppförande och de regler som eleverna får med sig .

Han nämnde att han klargjorde tidigt att skolans och föreningarnas aktiviteter bör hållas åtskilda för det är två olika institutioner. Han var tydlig med att påpeka att läraren jobbar för skolan och föreningarna jobbar för någonting annat.

Och jag tycker det borde vara så för oftast är idrottsledarna på Idrottslyftet inte lika kompetenta som oss idrottslärare. De har inte gått denna utbildning. Det kan vara en ungdom från området som är sportintresserad och blivit anställd av Idrottslyftet. Så jag vill helst inte ha det. Att jag blandar i undervisningen med Idrottslyftet. Men gärna som extra aktivitet.

Läraren konstaterar att på grund av Idrottslyftet har fler och fler sökt sig till idrottsföreningar. Även om han har varit på elever som han tyckte är duktig i en viss idrott har det varit många som själva tagit initiativ till att börja med föreningsidrott efter att de fått prova på. Han ser att Idrottslyftet kan vara en naturlig trappa som leder vidare till en riktig förening.

Han anser även att samverkan ger ett värde för eleverna då när exempelvis en viss förening kom till skolan och förmedlade föreningens anda och filosofi när det gäller skötsel och uppträdande på och utanför idrottsplanen samt hur man behandlar kamrater och motståndare.

Enligt läraren har integrationen på skolan ökat sen Idrottslyftet introducerades. Ledare från andra områden har kommit till skolan för att undervisa och till följd av det har många sökt sig till föreningar utanför området. Detta har han bland annat märkt bland tjejer som kommer från kulturer där de inte får sporta.

Det negativa han kunde komma på var att idrottsledarna kan upplevas som oorganiserade och oseriösa. Det har även förekommit att ledarna inte tar jobbet på allvar. Dessutom har läraren tyckt att ledarna inte verkar ha haft koll på närvaron, vilket är ett krav för Idrottslyftet.

Han påpekade också att som lärare vill han ibland veta syftet med aktiviteten:

Det har känts ibland att man inte vet syftet heller. Varför de kommer till skolan. Är det för att lära ut idrotten? Eller bara för att de ska få prova på det? Det har också varit tråkigt.. Att inte veta.

För att jag minns när till exempelvis när /.../ kom. Och då det var mycket prat om att de skulle undervisa barnen i fotboll. Visa dem grunderna. Med teknik och lite diversa. Det funkade bra i början. De lärde ut grunderna i fotboll. Men med tiden så kom det nya ledare och de kunde i princip bara slänga ut en boll. Dela upp i två lag och sitta prata med varandra. Hur mycket lär sig barnen av det? Lite sånt har förekommit alltså. Så det har varit det negativa.

Trots de negativa så är han positiv till Idrottslyftet och menar att det är ganska nystartat och har bara funnits i några år och han hoppas att det blir bättre. Man får ha i åtanke att de ansvariga inte har hunnit rätta till felet än. Läraren har fått mestadels positiva erfarenheter av samverkan och hoppas därför att samverkan blir långsiktigt. Han tycker dessutom att samverkan har haft en stor betydelse för området då det Idrottslyftet erbjuder ger mycket för barn i området som inte har erfarenhet från att tillhöra någon förening.

Idrottsläraren B

Skolan där Idrottslärare B arbetar har haft någon form av samverkan sedan Idrottslyftet introducerades år 2007. Skolan erbjuder eleverna att under en fastställd tid i veckan få prova på olika aktiviteter. Vad som erbjuds är olika men det kan vara upp till tio olika aktiviteter som eleverna har möjlighet att prova på. Förutom den kontinuerliga aktiviteten för högstadieeleverna varje vecka finns även en samverkan med en orienteringsförening som håller i orienteringen flera gånger per termin.

Idrottsläraren är positivt inställd till samverkan. Läraren ser det som nödvändigt och väldigt värdefullt. Hon menar vidare att även om man är specialiserad på en viss idrott så är man begränsad i urvalet av moment som man själv kan undervisa i. För henne innebär samverkan:

Att det ger mer inspiration på lektionerna absolut. Och kommer nya idéer. Barnen är mera aktiva. Kan påverka på ett annat sätt lektionerna. Mer positiv. /.. / I det som vi kallar alltså... Motivationen hos barnen! Det är jättesvårt med motivationen om man har elever som inte... Som ser idrotten och rörelse som någonting så främmande. Det är väldigt väldigt kämpigt! Att ta emot eleverna som inte har några..eh erfarenheter alltså...

Skolan startade samverkan inom Idrottslyftet för att de ville erbjuda barnen möjligheten att upptäcka föreningsidrotten. Läraren menar att de aktiviteter som de har i skolan inte räcker för att de ska hålla sig friska. Dessutom anser hon att livsvanor är något som man skaffar från det man gör på fritiden och man tar med sig starka input därifrån. Därför är skolans mål med samverkan att det ska leda till:

Vårt mål är att de ska vara aktiva på fritiden. Skaffa bra vanor. Så tränar man, så äter man också bra. Tittar man på tv så äter man chips. Man dricker inte, man äter inte frukt. Utan jag menar det är allt är liksom sådär kopplade till varandra. Man tränar, man äter sunt, man sover bra. Så är man också frisk i skolan.

Samverkan möjliggör även enligt läraren att det blir lättare att undervisa i vissa idrottsliga moment. Som exempelvis orientering vilket läraren beskriver som ett ”svensk ämne”:

Jag ser skillnader hur lätt till exempel med orientering /.../ Man har inte motstånd som man haft tidigare till exempel. Som att; åh...jag hatar skogen..och det svenska vädret. Och det är så äckligt och sådär, och jag är rädd och sådär.

Så det finns inte rädsla för att prova något... Det är inte rädsla att ta sig ut och håller sig aktiva ute i naturen och sådär.

Det som läraren är fundersam över är vad det är för ledare som kommer till skolan och hur dessa ledare möter barnen. Även om hon anser att det är en bra erfarenhet för barnen att se skillnader i ledarskap mellan henne och idrottsledaren. Vilket kan vara annorlunda än på det sättet som hon själv gör.

Läraren anser att föräldrarna i området inte driver någon fysisk aktivitet med sina barn. Därför ser läraren samverkan som ett sätt för skolan att göra det som föräldrarna inte gör för sina barn. Vidare anser läraren att samverkan bidrar till att eleverna får ta del av möjligheterna som samhället kan bjuda på och att dessa elever får en möjlighet att se hur samhället fungerar.

Enligt idrottsläraren är samverkan en prioriteringsfråga för skolan. De har en aktiv rektor som är väldigt aktiv i sådana frågor och skolan är på väg till att bli en hälsoprofilerad skola.

Samverkan ser skolan dessutom som ett sätt att förhålla sig till den statistik som de har tagit del av där det visar att barnen i området är mest överviktiga och har sämst tänder i Stockholmsområdet.

Idrottsläraren C

I skolan där Idrottslärare C arbetar sker ingen kontinuerlig aktivitet utan samverkan sker vid behov i dialog mellan idrottsläraren och idrottsföreningarna. Skolan har dock tidigare haft en samverkan med idrottsföreningar tidigare år där föreningar har kommit till skolan och presenterat sin idrott.

Idrottsläraren ser all rörelse som positiv men skulle gärna se Idrottslyftet i en annan regi. Han ser sin uppgift som idrottslärare att få eleverna att hitta något som de tycker är roligt och istället för att någon från en idrottsförening ska komma lotsar han eleverna vidare själv. Beroende på intresse och färdigheter hjälper han eleverna att få kontakt med idrottsföreningarna. Han tycker det är bättre att de är fysiskt aktiva i organiserade former och att de behöver möta andra vuxna.

Av de erfarenheter han har av samverkan inom Idrottslyftet menar han att föreningar har kommit till skolan men att de inte var där för att rekrytera utan de var där för att dra in pengar till föreningen. Han menar:

Att man verkligen stod och säger, sa att man; här kan ni komma på träningar på tisdagar. Till den här föreningen eller.. onsdagar, men så är det inte riktigt utan man vill handplocka lite. Man tar inte vem som helst. /.../ Det är lite så här att man vill ta de bästa. Inte att... Att alla kan komma här när de har visningen. Men det är inte så öppet. Utan det är bara köer till att börja.../.../ Det vore skillnad om det var så att man kommer ut och presenterar sig, kan ni komma och /.../.

Läraren menar vidare att det är just rekrytering som saknas och som skulle göra skillnad i det nuvarande Idrottslyftet. Han ifrågasätter det nuvarande systemet och undrar vad det blir för verksamhet egentligen. Han anser att det är lite spel på gallerierna från politikernas sida. Dessutom anser läraren att ett problem med Idrottslyftet är att de som jobbar med det kan inte riktigt försörja sig på det.

Han tycker att Idrottslyftet inte är det som eleverna på skolan behöver. Han menar att föreningslivet idag bygger mycket på föräldrarna. Det som skulle behövas är en förening som tar emot eleverna utan krav från föräldraengagemang eftersom det i området saknas av olika anledningar. Han nämnde även att på grund av besparingar har de tagit bort den konstfrusna isen precis i närheten av skolan. Istället för att eleverna har tillgång till is är de tvungna att söka sig till naturis. Med detta exempel menar han att pengarna från Idrottslyftet skulle läggas till sådana saker istället.

3.3 Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsledaren med samverkan?

Idrottsledaren A

Utformningen av föreningarnas samverkan varierade. Föreningen som Idrottsledare A representerar samverkar med antal skolor inom tre nätverk där utformningen sker på olika sätt. Det kan vara så att föreningen är på en skola ett antal gånger eller så är föreningen på skolan under en utsatt tid varje vecka.

Idrottsledaren ser samverkan som ett sätt för barnen att få möta och prova på flera olika idrotter och att föreningarna ska hitta barn till sina verksamheter. Det är sedan upp till barnen själva att avgöra om de vill stanna kvar i föreningen eller inte. Han anser att det är för barnens bästa och för honom är det viktigt att barnen mår bra:

Det är min yttersta. Det är därför jag håller på med det här överhuvudtaget. Så att.. idrotten i sig är skitsamma. Jag bryr mig inte heller om de blir jävligt duktiga eller vad de blir. Jag bryr mig om att... De trivs där, att de har bra social sammanhållning i grupperna och på platsen. Och att ledarna i idrotten tar hand om dem, visar barnen att de bryr sig om dem som människor. Så det handlar inte alls om

att bli världsmästare eller bäst. Inte alls det viktigaste. De som blir det, blir det. Eh..
Det är mer frågan om livskvalité.

Idrottsledaren ser positivt på Idrottslyftets idé men menar att det finns stora brister. Bland annat anser han att för att det ska fungera riktigt bra ska det finnas pengar till projektledning. Han menar att Idrottslyftet har effekt men då gäller det att man har en bra verksamhet och nämner att han inte kan jobba med Idrottslyftet fem-sex timmar om dagen som det skulle behövas för det får han inte betalt för. Han efterlyser istället någon som bara jobbar med Idrottslyftet om det ska fungera som det ska:

Det är ju så mycket jobb för att sköta en förening så det går ju inte. Man måste ha någon som bara jobbar med det här om det ska flyta på så. Du ska ju ut till skolorna, du ska prata med folk, du ska träffa föreningar. Du ska hela tiden... Och det är samtal... Och det är någon som inte kan... Och det är hit och dit och pussel. Nej nej. Det kan aldrig bli bra det här så länge som vi inte får... Kan anställa någon som sköter bara det . Kan aldrig fungera 100 %.

Vilka möjligheter och hinder det finns i samverkan inom idrottslyftet beror enligt idrottsledaren på hur stort engagemanget är från både skolans och föreningens sida. Det kan bero på vem som är rektor eller vem som är ansvarig från föreningen.

Ett stort hinder för en samverkan är pusslandet av att tillsätta ledare som ska vara på skolorna. Han menar att:

Vi ska ju också försöka hitta ledare som ska ta leda... Som ska kunna ta det där i alla fall mitt på dan. Och så jävla lätt är det inte att hitta folk som kan göra det här varje onsdag mellan 2 och 3! Det är ju skitsvårt! Menar... Vart ska man få tag på det folket? Det går inte bara att snyta fram liksom... /../ Det är ett..jävla... tror alla föreningar inom Idrottslyftet har jobbigt med det!

Ett annat stort hinder för en samverkan som han nämner är idrottshallar. Han menar att det är redan brist på halltider som skolorna har tillgång till och det är enligt honom många gånger dålig planering från rektorn sida:

Alla skolor släpper inte sina hallar. Och det.. Det kanske.... Om inte gymnastiken som har tiderna. Är det gympa som har tiderna så får vi inte hallen. Är det fritids

som har timmarna så måste fritids... Då måste fritidspersonalen på order från rektorn släppa den tiden till Idrottslyftet och.. Det är inte så populärt alltid. För fritids vill ha den själva.

Han ser även ett hinder till en samverkan kopplad till elevernas skoldag. Förutsättning för samverkan är att skolpersonal ska vara närvarande och det är inte alltid det går för i många skolor vill de inte sätta in personal för detta ändamål. Han påpekar också att fler och fler skolor har förlängt skoldagen så att barnen inte slutar förrän efter klockan fyra och då är det svårt att få in en aktivitet inom Idrottslyftets ramar som bara tillåter aktivitet till klockan fem.

En del av problematiken kopplar han till Utbildningsförvaltningen och menar att de inte ser hur bra Idrottslyftet är för skolan:

De ser ju inte hur bra Idrottslyftet är för skolan. Hade de gjort det så hade skjutit till pengar till kommunerna till exempel. Men eftersom de inte engagerade i det här från toppen i Utbildningsförvaltningen och så. Då blir det inte heller så att de avsätter medel och pengar till att det här ska skötas på ett bra sätt.

Även om det finns brister är han jätteglad när han får höra om fina resultat. Samma sak när han får höra nöjda ledare som tyckte det var kul att jobba med diverse klasser och barn. Sen tycker han det är ”jättejättekul” ju fler idrotter han ser barnen får prova på och ju fler barn dessa idrotter når.

Han ser Idrottslyftet som går att utveckla men det krävs kraft och energi och motivation:

Man ska ha fokus på möjligheterna och inte se problemen för mycket va. Det gäller ju att se möjligheterna. Vad kan vi utveckla,? Vad kan vi förbättra, vad kan vi... /.../ vad är det som hindrar? Ah, då ska man ta upp hindrena och så. Vi... Jag har ju ett par möten varje termin. Där vi tar upp allt sån här. Alla faktorer. Så nu väntar jag på en dialog. Nu väntar jag och så kommer jag samla på mig alla min erfarenheter på de som inte har fungerat, mina egna fel, andras fel. Vad är det som inte har stämt? Jag har ett sådant uppföljningsmöte där vi sitter och pratar om det; Vill du fortsätta med Idrottslyftet? Vad är det vi måste förbättra? Vad är för nånting i strukturen? Vad är det för nånting i organisationen? Som vi behöver förbättra för att det här ska bli bra.

Samverkan anser han har haft betydelse för området främst när det gäller integration. Han nämner en idrott som hans förening inriktar sig på som exempel. Han menar att inte ett barn i området, från vilket land som helst, skulle börjat med den idrotten som om det skulle vara inne i stan. Dessutom att det kommer svenska föräldrar med svenska barn och träffar invandrarbarn. Det skulle aldrig ha hänt utan Idrottslyftet.

Idrottsledaren B

Föreningen som Idrottsledare B är knuten till samverkar med ett par skolor kontinuerlig och är på skolorna en gång i veckan under hela läsåret.

Idrottsledaren ser samverkan som ett sätt att aktivera barnen i en viss sport eller bara komma till aktiviteten efter skolan. Att eleverna ska komma dit och testa på. Är de sedan intresserade att börja i föreningen får de kontaktuppgifter.

Från föreningens sida anser han att anledningen till samverkan med skolan var att försöka rekrytera barn till föreningen. Han anser att det föreningen vinner på samverkan är inte bara möjligheten att rekrytera utan också som han själv uttrycker ”att det inte blir kaos på gatorna”. Han menar att ungdomarna skulle kasta stenar på deras hallar om de inte höll på med idrott. Förutom det ser han det som en möjlighet för föreningen att få lite bidrag.

För honom som ledare anser han att det är kul att vara med barnen och det är viktigt att barnen har kul när de är där och testar på. Han anser att han är där för att lära ut det han kan så att barnen får ut någonting av det:

Allt jag vill mest är lära ut så att de får nånting ut av det. Det är väl mest det vi är här för. Inte att vi själva ska få ut nåt av det egentligen. Och sen är det väl ifall de vill testa på, och försöka få dem att börja spela istället för att vara här en gång i veckan. Kanske börja spela 3-4 ggr i veckan.

Han tycker att idrottsläraren borde samarbeta mer med idrottsledare som honom. Han ser det som en givande möjlighet för båda parter att få nya idéer och att det är viktigt att idrottsledare kommer och aktiverar barnen också. Vidare säger han:

För annars blir det så om det bara idrottsläraren som försöker så kanske det blir så att de inte tycker... Tycker om en viss sport på litet sätt, för att idrottsläraren inte kan

sporten perfekt. Eller inte lika mycket som idrottstränare. Och där... där ska idrottstränaren komma in och förklarar mer och förklarar regler och berättar mer om sporten. Då kan det bli mer intressant och... att man tycker om det mycket mer.

Han nämner att läraren som har ansvaret för Idrottslyftet på en skola brukar vara med när föreningen är där vilket han anser funkar bra. Läraren vet ju vilka som är stökiga och vilka som är skötsamma :

Det blir enklare för oss att komma hit och lära ut. För om det är nån missköter sig, det är bara att säga och så tar de hand om det och så får vi ha idrottssamling med resten. Istället för att de förstör mitt i och får skicka ut allihopa.

Idrottsledaren tror att samverkan har en betydelse för de flesta barn i området för att dessa barn inte kommer i kontakt med idrotten genom sina föräldrar. Det blir att barnen går hem efter skolan och har inte någon att ta med dem till idrotten. Idrottslyftet gör då att de får kontakt och ger barnen möjligheten att aktivera sig efter skolan genom föreningsidrott.

Idrottsledare C

Föreningen där Idrottsledaren C verkar inom ska precis starta en samverkan med en skola i området. De har dessutom påbörjat en samverkan med en skola där föreningen en gång i veckan får möta elever från förskoleklass upp till årskurs tre. Han erkänner också att det händer att han kommer in på lektionstider och håller i aktiviteten.

Idrottsledaren tycker det är positivt med samverkan men ser svårigheter planeringsmässigt. Han tillägger dessutom att arbetet med Idrottslyftet är utanför hans egentliga arbetsuppgifter. Han ser samverkan som en ”uppstart-verksamhet” inför varje läsår då man har fått in nya klasser i skolorna så att dessa elever får testa på. För han ser att syftet med samverkan är att kunna nå ut till fler så att fler får prova på för att sedan kunna rekryteras till föreningen.

Hans förening har en målsättning att bygga upp barn- och ungdomsverksamheten igen. Och enligt honom är intresset för hans idrott stort i området, speciellt för tjejerna, och kommer man igång med rekryteringen kommer medlemsantalet att fördubblas. Han anser då att förutsättningen för att lyckas med det är att komma ut i skolorna. Att först prova på i skolan sedan bjuder man in de till idrottsskolan. Deras målsättning och det största värdet med samverkan är att på lång sikt kunna växa som förening. Dessutom anser han att det inte är

bara föreningen som vinner på samverkan utan ungdomarna vinner på det också då de får aktivera sig istället för att sitta framför datorn.

Han ser även samverkan som en värdegrundsfråga. Att de som idrottsledare kommer dit med deras attityd och stil. Han märker hur lätt barnen tar efter hur man ska bete sig och han försöker påverka barnen hur de ska uttrycka sig verbalt och hur de ska agera mot varandra.

Idrottsledaren tycker det är viktigt att inom skolsamverkan introducera så mycket idrotter som möjligt. För att detta ska vara möjligt måste man sprida aktiviteterna över tid. Han jämför med skolans uppdrag då han anser att skolan ska förbereda barnen grovmotoriskt.

Ett hinder som han ser med samverkan handlar om när föreningen kan vara i skolan. Det var svårt att få ledare dagtid därför försökte de komma åt barnen på fritids, men enligt honom nådde man inte alla barnen på det sättet. Jämfört med nu när de har fått möjligheten att komma åt barnen under skoltid fördubblades antalet deltagare. Just svårigheten med att få ledare ser han som ett problem med samverkan inom Idrottslyftet:

Därför ett problem med Idrottslyftet, är att majoriteten skickar unga ledare. Och det är inte riktigt dem som kan få in, inspirera barnen. Och det är många skolor som har klagat på det också. Att man skickar en 16 åring som ska hålla en lektion för 8-åringar. Det är inte precis det optimala. Men sen får man skylla sig själv om man har bara till kl 5. De flesta jobbar ju till 4 eller 5. Då är det svårt att springa till en skola och hålla /../.

Tidsramarna är även något som han tycker är negativt. Att det är jobbigt att klämma in alla sporter man ska testa på och att det blir nästan som ett schema. På grund av det blir eleverna tvungna att välja en eller två saker. Som följd av detta kan man inte erbjuda möjligheten för alla att prova på. Som lösning anser han att man ska försöka sprida ut idrotterna.

Vad han har erfarenhet av är att lärarna är positiva till att föreningarna är på skolan och uppskattar deras närvaro. Dessutom anser han att båda har mycket att lära från varandra:

De kan slappna av under en lektion. Se hur andra reagerar med barnen. Eh... Jag tror det är viktigt för lärarna. De har det ganska stressigt när det gäller lektionerna. Nu kan de verkligen stå vid sidan och kolla hur eleverna är egentligen. Sista träningen vi

hade nu imorse sa: Fan vad skönt att vi kan vara 3-4 stycken nu på en idrottslektion. Nu kan vi se verkligen vem som gör vad. Nu kan vi peta på små saker, hur man ska göra en kullerbytta. Hur ska man peppa, hur man ska ge feedback till eleverna också. Istället för att man ska vara en lärare på 20 elever. Som det är i dagsläget.

Ett problem som han tycker är att många föreningar utnyttjar Idrottslyftet och gjort skolsamverkan till en ordinarie verksamhet och inte en prova-på verksamhet. Enligt honom är det i stort sett alla föreningar som har gjort Idrottslyftet till sin ordinarie verksamhet. Vilket han anser vara orsaken till att pengarna tar slut så snabbt. Han nämner även att just ekonomi är en viktig faktor till att föreningen vill samverka.

Sen får man inte glömma att det finns så mycket att hämta ut från Idrottslyftet när det gäller ekonomi. Man får så otroligt... En riktigt bra stöd faktiskt. Olika i alla nätverk, här får man 150 kronor per ledare per timme. I ../ får man 200 kronor per ledare per timme. Och det är... jättebra resurs till klubben faktiskt. Det är många som egentligen bara lever på det. Alltså lågstadiet och Idrottslyftet. Så... Den är viktig inkomstkälla för oss.

Idrottsledaren tror att samverkan betyder mycket för barnen framförallt ekonomiskt. För han tror att det som stoppar barn från föreningsidrotten är inte att de inaktiva utan att det är kostnaden. Många har inte råd att vara med i en förening.

Många vet inte att... Eh sos kan hjälpa till... Eh hjälpa till med medlemsavgifter och så va. Så vi kan komma dit om att det är gratis. Det här är prova-på, om du vill vara med i föreningen och inte har råd, så hjälper vi er med det. ../ Det är...det är en ekonomiskt fråga. I området som sagt. I det här området eller i alla fall. Och i många område, ekonomin tillåter inte samt att många föreningar har så otroligt höga avgifter.

3.4 Sammanfattning

Idrottslärarna är generellt positiva till en samverkan med idrottsföreningarna. De ser det främst som ett sätt att ge eleverna möjligheten att söka sig och kunna få rekryteras in till föreningsidrotten. Idrottslärarna förespråkar och värdesätter just föreningsidrotten som en bra fritidsaktivitet och ett led till att eleverna får bättre livsvanor. Det mest positiva som lärarna ser med samverkan är att eleverna får möjligheten att möta föreningsidrotten. Något som

enligt lärarna inte är en självklarhet för elever i ett mångkulturellt område som skolorna ligger i. Det negativa och bristen i samverkan som lärarna är överens om berörde ledarbiten.

Idrottsledarna är generellt positiva till samverkan och ser det som en möjlighet för att rekrytera barnen till deras föreningsverksamhet. Det ger även de en möjlighet att möta barn som de kanske inte har lyckats fånga än. Dessutom så anser de att det har ett stort värde för barnen i området. Integrationen ökar och det blir ett sätt för barnen att komma i kontakt med idrotten. En möjlighet som dessa barn inte skulle fått annars om inte det vore för samverkan. De negativa som nämns gäller planeringen och tidsramarna vilket bland annat leder till svårigheter med att få ihop ledare som kan vara i skolan och hålla i aktiviteten.

4. Diskussion

Syftet med studien är att i ett mångkulturellt område undersöka idrottslärares och idrottsledarens inställning till samverkan inom Idrottslyftet. I följande avsnitt kommer jag nu att återkoppla mina resultat till tidigare forskning och Bourdieus teoribegrepp om fält, kapital och habitus.

4.1 Idrottslärares inställning till samverkan

Det jag fått fram i min studie om idrottslärares inställning är att samtliga är positivt inställda till samverkan. De anser att samverkan ger barnen ett extra tillfälle att aktivera sig och få prova på idrotter som de kanske inte får möjlighet till annars. Dessutom anses samverkan vara en inkörsport till föreningsidrotten vilket får en positiv verkan på elevernas hälsa och kan få de fysiskt inaktiva att bli fysiskt aktiva. Tomas Peterson ifrågasätter dock i sin utvärderingsrapport om skolsamverkan är ett rätt sätt att nå de inaktiva barnen som förmodligen valt bort föreningsidrott med att introducera ännu mer föreningsidrott.⁴³ Jag tror att det är ett bra sätt för just mångkulturella områden som i den här studien. I och med samverkan skapar det förutsättningar för barnen i dessa områden. Idrottslärares antydde att det är inte en självklarhet för barnen i området att vara med i en idrottsförening eller ens aktivera sig på fritiden. Dessa barn saknar även en utlösande faktor att vara aktiv på fritiden och/eller vara med i föreningsidrotten. Därför anser jag att samverkan har en funktion att fylla.

Idrottslärares inställning till samverkan skulle kunna kopplas till idrottslärares rollen som rekryterare enligt vad Eva Olofsson redogör för i sin studie.⁴⁴ Olofsson menar att rollen som rekryterare innebär att idrottslärares ska bidra till rekrytering till idrottsföreningarna. Men dagens idrottslärares anses vara en hälsofrämjare vilket inte stämmer in riktigt på idrottslärares i min studie då dessa framhåller vikten av att vara med i en idrottsförening. Visserligen försöker läraren ta upp vikten av att en hälsosam och aktiv fritid gynnar elevernas hälsa men det är kopplat till samverkans syfte, att bli rekryterad till en idrottsförening. Så jag blir lite fundersam och ställer frågan; hur kommer det sig att ett aktivt deltagande i föreningsidrott anses vara hälsosamt? Innebär föreningsidrott verkligen hälsa?

---

⁴³ Peterson, s.31

⁴⁴ Olofsson, s.175

En av lärarna, Idrottslärare B, påpekade att under en friluftsdag tog skolan hjälp av en orienteringsförening, vilket medförde att det bidrog till att eleverna inte längre visade samma motstånd mot att vistas ute i skogen. Men utan att vara fördömande mot läraren, ställer jag mig lite fundersam till den externa hjälp med det som ska vara lärarnas uppgift. Är det ett bra sätt att lösa problemen med elever som har ett sådant motstånd med att vistas i skogen? Att vara pedagog är enligt min mening att skapa inlärningsmöjligheter för eleverna. Men att ta extern hjälp, skulle det kunna vara ett sätt att skapa en inlärningsmöjlighet?

Just det här med att skolan tar extern hjälp för att ta itu med det som ska vara skolans uppgift är något som Peterson ifrågasätter i sin utvärderingsrapport och att något liknande inte sker inom andra yrken eller ens i andra skolämnen.⁴⁵ Även om idrottslärarna antydde att det underlättar undervisningen så kan man fråga sig om det är rätt väg att gå. Peterson kan nog ha rätt när han skriver att föreningsidrottens närvaro i skolan bara förstärker effekterna av problemen av idrottsämnet och att skolidrotten inte är bra på det som skolidrotten ska vara och föreningsidrottens starka påverkan på ämnet förtydligar bara dess bräcklighet.⁴⁶ Bara en sådan sak att i ämnet idrott och hälsa använder man sig av samma redskap och samma medel och delvis samma metoder som de gör i föreningsidrotterna, gör att föreningsidrottens påverkan på undervisningen blir stor. Peterson menar även att risken finns att samverkan ska bidra till att ämnet idrott och hälsa blir föreningsidrott.⁴⁷ En risk som jag tror skulle kunna vara i så fall vid tillfällena när idrottsföreningarna hjälper skolan med att genomföra friluftsdagar.

4.2 Idrottsledarnas inställning till skolsamverkan

Alla tre idrottsledarna såg samverkan som en möjlighet till nyrekrytering till sina idrottsföreningar och att nå de som inte är föreningsaktiva. En inställning som stämmer överens med riktlinjen för att samverka. Deras inställning anser jag dessutom understryker idrottsrörelsens stora intresse för skolan som rekryteringsarena. Ett intresse som förstärker det Eva Olofsson redogör i sin studie om idrottsrörelsens stora inflytande på skolidrotten.⁴⁸ Idrottsledarna framhäver även att samverkan har en stor betydelse inte bara för barnen i området utan också för deras idrottsförening. Vilket förstärker min hypotes om

---

⁴⁵ Peterson, s.31

⁴⁶ Ibid., s.34

⁴⁷ Ibid., s.32

⁴⁸ Olofsson, s.175

skolsamverkan som ett välkommet tillskott till idrottsföreningarna. Det framhävde framförallt Idrottsledaren C när han menar att en förutsättning för att växa som förening var att komma ut till skolorna. Att samverkan och Handslagsprojekt ses som en möjlighet för föreningar att växa fann även Lundvall i sin utvärderingsrapport. Där föreningarna lyfte just fram projektens möjligheter att växa och att utan projektmedlen hade det varit omöjligt att etablera deras verksamhet.⁴⁹

Idrottsledarna betonade hur måna de är att barnen ska tycka det är kul med idrott så att de vill fortsätta. Vad idrottsledarna gör sedan för att barnen ska tycka det är roligt med idrott framgick dock inte i min studie, men som utgångspunkt i Thedin-Jakobssons och Redelius utvärderingsrapport skulle idrottsledarna organisera aktiviteten såsom det bedrivs under föreningens ordinarie träningar.⁵⁰ Dessutom skulle idrottsledarna använda sig av lekfulla övningar och att det skulle vara viktigt att barnen får känna sig trygga och delaktiga.⁵¹ Det är dock svårt att bedöma om detta stämmer på idrottsledarna i min studie. Idrottsledarna såg trots allt samverkan som en insats för att hjälpa skolorna att få barn och ungdomar att röra på sig mer vilket även stämmer överens med vad Peterson fann i sin utvärdering om idrottsföreningarnas syn på samverkan.⁵²

Två av de tre idrottsledarna ansåg att tidsramarna som Idrottslyftet tillåter skapar hinder och det är där det finns brister. Att på grund av tidsbegränsningen leder det till svårigheter att planera och hitta ledare till aktiviteterna. Detta bekräftar även det som Lundvall kom fram till i sin utvärderingsrapport där just ledarförsörjning och tidsplaneringen ansågs vara problematiskt med samverkan.⁵³ En nämnvärd iakttagelse om problematiken är att idrottsföreningarna får ekonomiskt stöd som ska täcka ledarkostnaderna men trots det verkar dessa ha svårt med ledarförsörjningen. Så man kan fråga sig vilka som håller i aktiviteterna på skolan. Två av de tre idrottsledarna i studien är anställda av sin förening. Men långt ifrån alla idrottsledare är det då många av dessa har andra arbeten vid sidan om sitt föreningsengagemang. Det kan vara en bidragande orsak till svårigheten med ledarförsörjningen. Det kan säkerligen också vara det som Idrottsledare C påpekade att många

---

⁴⁹ Lundvall, s.23

⁵⁰ Thedin-Jakobsson & Redelius, s.20

⁵¹ Thedin-Jakobsson & Redelius, s.20 och s.23

⁵² Peterson, s.22

⁵³ Lundvall, s.20

idrottsföreningar skickar unga ledare för att det är oftast dessa som är lediga på dagarna. Om det är nu så att det är unga ledare som håller i aktiviteterna blir jag fundersam om de är bäst lämpade för uppdraget att locka fler till idrotten? Idrottslärarna påpekade att där det brister i samverkan berör ledarbiten. Möjligen kan det ha en koppling till svårigheten med ledarförsörjningen.

Tidsramarna gör även att det blir en stor press på när idrottsledarna kan vara på skolan. Både Idrottsledaren A och C påpekade att halltider och elevernas pressade schema ställer till svårigheter. En lösning till problemet som jag anser skulle kunna vara det som Idrottsledaren C föreslog; att de olika föreningarna är på skolan periodvis så att under en viss period erbjuds ett antal aktiviteter och nästa period erbjuds andra aktiviteter. För att som han sa; det kan vara för många aktiviteter för barnen att prova på vilket gör det svårt att nå alla barn för de är tvungna att välja aktivitet.

Både idrottsledarna och idrottslärarna lyfte fram samverkans betydelse när det gäller integration. Samverkan fyller en betydande aspekt att skapa förutsättningar för barnen att komma i kontakt med idrotten och ta del av den idrottskultur som är en självklarhet för de allra flesta svenska barn och ungdomar i andra områden. Idrottslyftets syfte är just att skapa förutsättningar. Utifrån resultatet jag har fått fram i min studie anser jag att Idrottslyftets syfte lämpar sig mycket väl till dessa områden.

4.3 Kopplingen till Bourdieus teori

Min hypotes var att idrottslärarnas inställning skiljer sig från idrottsledarna. Som analysverktyg för likheter och olikheterna kopplar jag mitt resonemang till Bourdieus teoribegrepp; habitus, fält, och kapital.⁵⁴

Både idrottslärarna och idrottsledarna är generellt positiva till samverkan trots att de är verksamma i två olika fält. Att idrottsföreningarna vinner på samverkan är redan bekräftad. Men en förklarande orsak till att samtliga idrottslärarna värderar samverkan och föreningsidrott som ett kapital kan ha att göra med att dessa visade sig ha erfarenhet och är engagerade inom föreningsidrotten. Vilket skulle betyda att de är väl insatta i föreningsidrottens logik och fält och att deras uppfattning om fysiskt aktivitet är präglad av

---

⁵⁴ Broady (1990)

föreningsidrotten och har format deras habitus. Jag tolkar det även som att lärarna värderar fysisk aktivitet genom föreningsidrotten som ett kapital för att det gynnar inte bara eleverna utan också lärarna själva. Som Idrottslärarna A och B påpekade; att eleverna är aktiva på fritiden underlättar deras undervisning.

Idrottslärarna var måna om att samverkan är till för elevernas bästa och deras fysiska hälsa vilket jag anser tenderar till en tydlig markering om skolans fält. Jag kopplar det till idrottslärarens habitus som är präglad av deras sätt att arbeta utifrån kursplanerna. Skolan som fält blev även förtydligad när Idrottsläraren A markerade att idrottsundervisningen och aktiviteten inom Idrottslyftet är två olika institutioner som bör hållas isär. Bakgrunden till det resonemanget kan ha att göra med att idrottsföreningarnas verksamhet är präglad av tävling och rangordning som värderas som ett kapital. Vilket skiljer sig från skolans fält vars uppgift är först och främst att aktivera barnen samt att få dem att inse vikten av fysisk aktivitet. Att idrottslärarna ansåg att det är i ledarskapet som det brister i samverkan är möjligen förståeligt. Lärarnas habitus har präglats av skolverksamheten när det gäller struktur och pedagogik och har troligtvis en föreställning om ledarskap och besitter med kunskaper som de möjligen anser att idrottsledarna inte har. En tydlig markering beträffande idrottslärarens och idrottsledarnas fält är att idrottsrörelsens verksamhet bygger på frivillighet. Många av idrottsledarna/idrottstränarna ställer trots allt upp på frivillig basis. Vilket medför att kravet och bestämmelser blir olika för ideell förenings- respektive skolverksamhet. I skolan finns regler för formell kompetens och kontroll av bland annat den anställdes brottsregister. Inom föreningsverksamheten förekommer det inte alls i lika stor utsträckning .

Både idrottsledarna och idrottslärarna poängterade att barnen i deras område inte är uppväxta i en miljö där deras habitus är präglade av föreningsidrott. Därmed värderar inte barnen föreningsidrotten som ett kapital. I och med samverkan är de måna om att påverka barnens habitus så att de ska se föreningsidrotten som ett kapital och därmed bygga på deras idrottshabitus.

4.4 Slutsats

Både idrottslärarna och idrottsledarna är generellt positiva till samverkan. Samverkan fyller en funktion och anses ha ett stort värde för de barn som inte har habitus att vara fysiskt aktiva på fritiden och/eller som har svårt att få kontakt med idrottsföreningarna. Samverkan fyller

dessutom en funktion hos idrottsföreningar eftersom detta leder till nyrekryteringar i deras verksamhet. Eleverna och idrottsföreningarna vinner alltså på samverkan vilket blir ett lyft för idrotten. Men både idrottslärarna och idrottsledarna anser att det finns brister med systemet. Brister som är kopplade till de tidsramar som tillåts inom samverkan.

4.5 Vidare forskning

Skolsamverkan inom Idrottslyftet riktar sig först och främst på de yngre årskurserna. Det skulle vara intressant att undersöka hur det kommer sig att en samverkan inte är vanligt förekommande eller ens aktuellt inom gymnasieskolan.

För att ytterligare beröra ämnet och samverkan föreningsidrott och skolans ämne i idrott och hälsa skulle det vara intressant att undersöka skolor med idrottsprofil. Exempelvis hur skolornas undervisning i idrott och hälsa och idrottsprofil förhåller sig till varandra. Eller vad skolans idrottsprofil innebär för eleverna och för skolan samt vilka påföljder och konsekvenser det kan medföra.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Muntliga källor i form av bandtagningar, utskrifter i författarens ägo:

Intervju Idrottslärare A 101021

Intervju Idrottslärare B 101019

Intervju Idrottslärare C 101021

Intervju Idrottsledare A 101022

Intervju Idrottsledare B 101015

Intervju Idrottsledare C 101015

Tryckta källor

Blomdahl, Ulf & Elofsson, Stig, *Hur många motionerar/idrottare för lite och vilka är dom?: en studie av den unga befolkningen i Stockholm, Haninge, Helsingborg, Jönköping och Lidingö*, (Stockholm: Idrottsförvaltningen, Forskningsenheten, 2006)

Broady, Donald, *Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin = [Sociology and epistemology] : [on Pierre Bourdieu's work and the historical epistemology]*, HLS (Högsk. för lärarutbildning), (Diss. Stockholm : Högskolan för lärarutbildning, Stockholm, 1990)

Engström, Lars-Magnus, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS Förlag, 1999)

Hassmén, Nathalie & Hassmén, Peter, *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*, (Stockholm: SISU idrottsböcker, 2008)

Kvale, Steinar, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, (Lund: Studentlitteratur, 1997)

Larsson, Bengt, *Ungdomarna och idrotten: tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer*, (Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2008)

Londos, Mikael, *Spelet på fältet: relationen mellan ämnet idrott och hälsa i gymnasieskolan och idrott på fritid*, (Diss. Malmö: Malmö Högskola, 2010)

Redelius, Karin, *Ledarna och barnidrotten: idrottsledarnas syn på idrott, barn och fostran*, (Diss. Stockholm : HLS Förlag, 2002)

Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl., (Lund: Studentlitteratur, 2005)

Rapporter

Handslaget 2004-2007: utvärdering, (Stockholm, Stockholms idrottsförbund, 2007)

Lundvall Suzanne, *Handslagets speciella insatser med inriktning mot mångfald och integration- en kvalitativ studie*, Handslagsrapport 2007:13, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007)

Peterson, Tomas, *När fälten korsas. Om handslagsprojekt på skoltid*, Handslagsrapport 2007:18, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007)

Thedin Jakobsson, Britta, Redelius, Karin, *Idrottsledare som dörröppnare- Handslaget, ledarskap och känslan av sammanhang*, Handslagsrapport 2007:19, (Stockholm: Riksidrottsförbundet, 2007)

Elektroniska källor

Befolkningsstatistik:

< <http://www.uskab.se/index.php/rapportserien-statistik-om-stockholm.html> > (acc.2011-01-10)

Ekberg, Jan-Eric, *Bourdieu och idrottslärares*, 050606

< <http://www.idrottsforum.org/articles/ekberg/ekberg050606.html> > (acc. 2010-10-10)

Nationalencyklopedin: Mångkulturalism

< <http://www.ne.se/sve/mångkulturalism> > (acc. 2010-11-19)

Olofsson Eva (2007), *The Swedish Sports Management and the PE Teacher 1940-2003: From supporter to challenger*, Scandinavian Journal of Educational Research, 51:2, sid.163-183

< <http://dx.doi.org/10.1080/00313830701191647> > (acc. 2010-09-22)

Riksidrottsförbundet:

- Handslaget: Utvärdering 2004-2007
< <http://www2.rf.se/stockholm/files/%7B4C8227CC-EAF1-4BD2-932B-2EC81A6C1366%7D.pdf> > (acc.2010-10-13)
- Om Idrottslyftet, 2010-07-06
< <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Idrottslyftet/> > (acc. 2010-10-13)
- Om LOK-stödet
< <http://www.rf.se/Ekonomi--Bidrag/LOK-stod/> > (2010-10-13)
- Om Riksidrottsförbundet, 2010-05-07
< <http://www.rf.se/Vi-arbetar-med/Om-Riksidrottsforbundet> > (acc.2010-10-13)

Stockholms Idrottsförbund:

- Om Stockholms Idrottsförbund, 2010-03-29
< <http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3944> > (acc.2010-10-13)
- Om Idrottslyftet, 2010-03-29
<http://iof4.idrottonline.se/templates/Page.aspx?id=3960>, 2010-06-01, (acc.10-10-13)

Studentuppsatser

Abrahamsson Daniel, Berglund Lena, *Det nödvändiga samarbetet? En studie om hur idrottslärare kan utveckla undervisningen*, Sociologiska Institutionen, Lärarutbildningen på Göteborgs Universitet (Göteborg: Göteborgs universitet, 2008)

Sohlberg Fredrik, *Handslaget-en kvalitativ studie av fyra idrottsföreningars syn på Stockholmsmodellen*, Examensarbete Lärarutbildningen 2004-2007 på Gymnastik- och idrottshögskolan, 2006:90 (Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, 2009)

Bilaga 1 Litteratursökning

Syfte:

I ett mångkulturellt område undersöka idrottslärares och idrottsledares inställning till samverkan inom Idrottslyftet.

Frågeställning:

- Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottslärares med samverkan?
- Vilka hinder respektive möjligheter upplever idrottsledaren med samverkan?

Vilka sökord har du använt?

Idrottslyftet
Handslaget
Mångkulturellt område
Inställning
Samverkan skola och förening

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog
SwePub, Google Scholar, CSA, Libris
Svensk idrottsforskning (CIF).

Sökningar som gav relevant resultat

SwePub, Google Scholar, Libris: Handslaget, mångkulturellt område
Libris: Samverkan skola och förening

Kommentarer

Utvärderingsrapporter om Idrottslyftet är på gång men beräknas komma efter fyraårsperiodens slut. Vilket sker i slutet av juni 2011. Men det har skrivits mycket om föregångaren Handslaget. Så det svåra var att välja det som låg närmast mitt ämne och det mest relevanta för min studie. Tittade även efter vilka referenser som har använts.

Bilaga 2 Intervjuguide

Riktlinjer och öppna frågor:

1. Presentation av min uppsats och syftet. Kort om mig. Poängtera om etiska aspekterna.
2. Bakgrundsfakta om informanten:
  - Vem personen är. Roll på föreningen/skolan.
  - Undervisar i årskurs? Fler ämne?
  - År på skolan/föreningen.
  - Utbildning. Ålder?
3. Berätta om samverkan. Spelar ingen roll om samverkan fortgår eller har varit. Spelar ingen roll heller vilken skola!
  - Hur ser/såg samverkan ut? Utformning. Öppen fråga! En gång i veckan?
  - Om flera samverkan, specificera med några skolor.
  - Hur länge har det pågått? Eller hur länge pågick det?
4. Vem tog initiativet till samverkan? Och vad var mål/syfte med samverkan?
  - Vad var anledningen till samverkan?
5. Vad anser du skolan/föreningen har att vinna på samverkan?
  - Vilka möjligheter ser du med samverkan?
  - Elevernas/föreningens bästa? Elevernas fysiska aktivitet?
  - Vilka värden kan det ge skolan/föreningen?
6. Vad tycker du SJÄLV om samverkan?
  - Vad innebär det för dig som lärare/ledare?
  - Dina egna tankar om samverkan? Generellt om projekten.
  - Vad har du upplevt i samverkan?
  - ENDAST LÄRARE! Hur ser du på att idrottsföreningar ”blandar sig i” i skolans verksamhet? Hur lämpligt är det? Den som vill idrotta kan bara kontakta närmaste förening. Konflikter som kan uppstå?

- ENDAST LEDARE! Hur ser du på att idrottsföreningarna "blandar sig i" och rör sig i skolans område? Hur lämpligt är det? Skolan har ju sina idrottslärare. Konflikter?

7. Erfarenheter. Vad har varit det positiva?

- För dig som lärare/ledare?
- För skolan/föreningen?
- För eleverna?
- På vilket sätt har det varit positivt? Exemplifiera gärna.
- Nådde det upp till målet/syftet med projektet? Exemplifiera gärna.

8. Har det inneburit något negativt?

- För dig som lärare/ledare?
- För skolan/föreningen?
- För eleverna?
- På vilket sätt har det varit negativt? Exemplifiera gärna.
- Nådde inte till målet. Orsak? Exemplifiera gärna.

9. Ser du samverkan som långsiktigt eller kortsiktigt?

10. Samverkan har avslutat? Hade du velat fortsätta? Varför i så fall.

11. Området är ett så kallad mångkulturellt område. Har en sådan här samverkan betydelse för området? Vilken betydelse tror du det har haft för området?

- Gynnsamt?

12. Sista fråga LÄRARE! Är du själv aktivt inom föreningsidrotten?

13. Sista fråga LEDARE! Jobbar du som lärare? Eller erfarenhet från skolvärlden?

14. ÖVRIGT?